

O'UK:821.111.821.512.133.0

ADABIYOTSHUNOSLIK ILMIDA O'ZBEK VA INGLIZ ADIBALARI

Daminova Kumush Rustam qizi

Shahrisabz davlat pedagogika institute "Tillar fakulteti"

Xorijiy til nazariyasi kafedrası o'qituvchisi

E-mail: kumushdaminova@24gmail.com

ORCID: 0009-0002-8525-3404

Annotatsiya. Ushbu maqolaning asosiy maqsadi ikki millatning eng iste'dodli adibalari Jeyn Ostin ingliz adabiyoti yozuvchisi sifatida hamda Saida Zunnunova serqirra ijodkor, o'zbek asabiyotida o'z o'rniga ega bir qator nasriy asarlar muallifi sifatida ularning o'ziga xos uslublarni o'rganish hamda ularning nasrdagi mahoratlaridagi o'ziga xoslik o'xshash va farqli jihatlarni tahlil qilishdir. Xususan Jeyn Ostin 18-19-asrlardagi ayollarning jamiyatda tutgan o'rnini ularning orzu - umidlari haqida ingliz adabiyotida birinchi marta taxallus ishlatmasdan ijod qilgan adibadir. O'z navbatida, Saida Zunnunova o'zbek adibasi sifatida nasriy asarlarida asosan ayollarni bosh qahramon qilib, o'zbek xotin qizlarini o'rganib ularning turmushidagi mashaqqatlar ,qiyinchiliklarga jamoatchilik e'tiborini tortmoqchi bo'ladi. Uning asarlari oila, muhabbat, sadoqat kabi muqaddas tushunchalarni tarannum etadi. Ushbu tadqiqot Jeyn Ostin hamda Saida Zunnunovanning ayollar obrazlarini yaratishdagi o'xshash va farqli jihatlarni tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: Konsepsiya, ayollar obrazi, nasriy asar, nazm, hikoya, qissa, matonat, sadoqat, ma'naviy ulug'lik.

IN THE FIELD OF LITERARY STUDIES, ENGLISH
AND UZBEK LITERATURES

Abstract. The main purpose of this article is to study the unique writing styles of two talented writers from different nations: Jane Austen, an English writer, and Saida Zunnunova, a versatile creator and a prominent figure in Uzbek literature, known for her several prose works. The article aims to analyze their distinctive approaches to writing and explore the similarities and differences in their mastery of prose. Specifically, Jane Austen is the first English writer to depict the role of women in society and their hopes and dreams in the 18th-19th centuries without using a pen name or pseudonym. On the other hand, Saida Zunnunova, as an Uzbek writer, often centers her prose works around women, studying the lives and challenges of Uzbek women, and aiming to draw public attention to their struggles and hardships. Her works emphasize sacred concepts such as family, love, and loyalty. This research

analyzes the similarities and differences in the way Jane Austen and Saida Zunnunova create female characters in their works

Key words: Concept, female image, prose work, poetry ,story , tale, courage, loyalty, spiritual greatness.

В ОБЛАСТИ ЛИТЕРАТУРОВЕДЕНИЯ АНГЛИЙСКАЯ И УЗБЕКСКАЯ ЛИТЕРАТУРА

Аннотация. Основная цель данной статьи — исследование уникальных стилей двух талантливых писателей из разных стран: Джейн Остин, английской писательницы, и Саиды Зуннуновой, многогранного творца, занявшей значительное место в узбекской литературе благодаря ряду её прозаических произведений. Статья направлена на анализ их отличительных подходов к написанию, а также на изучение сходств и различий в мастерстве их прозы. В частности, Джейн Остин стала первой английской писательницей, которая в XVIII-XIX веках писала о положении женщин в обществе и их мечтах и надеждах, не используя псевдоним. В свою очередь, Саида Зуннунова, как узбекская писательница, в своих произведениях часто ставит женщину в центр сюжета, исследуя жизнь узбекских женщин и привлекая внимание общественности к их трудностям и жизненным испытаниям. Её произведения воспевают такие священные понятия, как семья, любовь и верность. Это исследование анализирует сходства и различия в создании образов женщин Джейн Остин и Саидой Зуннуновой.

Ключевые слова: Концепция, образ женщины, прозаическое произведение, Рассказ, Сказка, Мужество (храбрость), Преданность (верность), Духовное величие (моральное благородство)

Kirish: Saida Zunnunova – O‘zbekistonning mashhur ijodkorlaridan biri, san'at va madaniyat sohasida o‘zining o‘chmas izini qoldirgan san’atkor, tarixi va merosi bilan chuqur bog‘liq shaxsdir. U o‘zining betakror ovozi, ajoyib ijrosi va mehnatsevarligi bilan xalqning yodida qolgan. Zunnunova, o‘zining san'atdagi yo‘lini bosib o‘tishda ko‘plab qiyinchiliklar va sinovlardan o‘tgan, ammo har doim ijodiy izlanishlar va yangiliklarga intilib, o‘zining musiqiy va madaniy merosini yaratishda davom etgan. Uning hayoti va ijodi nafaqat o‘zining, balki butun millatining madaniyatini rivojlantirishga xizmat qilgan. Bu maqolada Saida Zunnunovaning hayoti, ijodi va san'at sohasidagi o‘rni haqida batafsil so‘z yuritimiz. Saida Zunnunova o‘zbek adabiyotining buyuk namoyondalaridan biri sifatida adabiyotshunoslik ilmiga ham she’riy ham nasriy asarlari bilan ulkan hissasini qo‘shgan. Uning nasriy ijodiga e’tibor beradigan bo‘lsak “Gulbahor”, “Povest va hikoyalar”, “Gulxan”, “Do‘stlik”, “Qanot”, “Olov”, “Kochalar charog‘on”, “Bo‘ylaringdan o‘rgilay”, kabi nasriy asarlarida o‘zbek ayollarining hayotini haqqoniy tasvirlab bergan. Xususan, uning

“Gulbahor” hikoyalar to‘plami ishchilar hayoti, muhabbat, oila hamda eskilik qoldiqlaridan qutulish uchun kurash mavzularini aks ettirsa, “Gulxan” povestining asosiy qahramonlari ayollar bo‘lib, ularning yigirmanchi yillardagi kurashi o‘ziga xos badiiy bo‘yoqlarda ifodalangan. “Olov”, “Odamlar orasida”, “Ko‘chalar charog‘on”, “Bo‘ylaringdan o‘rgilay”, “Direktor” kabi asarlarining qahramonlari ham ayollardir. Ayol burchi, majburiyati ona sifatida va ayol sifatidagi vazifalarini tasvirlab bergan. Ostinning asarlari qahrsamonlari asosan moddiy jihatdan mustaqil, o‘z fikriga ega va qo‘rqmasdan fikrlarini bayon eta oladigan, boshqa jins vakillari tomonidan boshqarishlarini xohlamaydigan ayollardir. “Andisha va G‘urur asarining bosh qahramoni Elizabet Bennet iqtisodiy himoya uchun turmush qurishni rad etib, muhabbat asosida oila qurishni afzal ko‘radi, u bu yo‘lda o‘z hissiyotlarini erkin ifoda eta oladi. Yana boshqa bir ayol obraz Katerina Morland ta‘limni, o‘z ustida ishlab o‘zini rivojlantirish muhim deb biladi. U o‘qishni, o‘rganishni, o‘zini rivojlantirishni yoqtiradi. Shuningdek, u o‘z bilimidan ijtimoiy muammolarni yechishda foydalanadi. Shu bilan bir qatorda, “Emma” asaridagi Emma Vudhous judayam bilimli va o‘z aql zakovati zukkoligi bilan do‘stlarini ham qo‘llab -quvvatlaydi. Garchi ayollarning jamiyatda kuchli jihatlari ko‘p bo‘lsa ham Jeyn Oostin atrofdagi odamlar tufayli ularda zaif nuqtalar ham mavjudligini tasvirlaydi. Uning asarlaridagi ayollar turmushga chiqish yordamida jamiyatdan o‘z o‘rnini topadilar hamda o‘zlarini iqtisodiy jihatdanhimoyalab oladi. Ostin asarlarida munosib turmush o‘rtoq tanlash juda muhim deb tasvirlangan, chunki bir umr muhabbat, hurmat, qadriyatlar, pul hamma narsalarni baham ko‘rib yashashadi. Xo‘sh, o‘zbek va ingliz adabiyotida ayollar obrazlari qaysi jihatdan farqlanadi? Ostinning qahramonlarida erkinlik bor ular turmush o‘rtoq tanlashda erkin jamiyatda o‘zining moliyaviy ahvolini turmushga chiqish orqali yaxshilab oladi. Shuningdek, uning qahramonlari turmush qurish arafasidagi bo‘y qizlar. Bundan farqli o‘laroq, Saida Zunnunovanning obrazlari turmush qurgan o‘z erki qo‘lida bo‘lmagan turmush o‘rtoqlari ma‘lim bir sabablarga ko‘ra olislarda, ularni sog‘ingan va bu iztiroblardan aziyat chekayotgan sabr qanoat bilan erlarini kutayotgan shu bilan birgalikda erlari o‘rniga dala ishlarini ham uddalab bajarib yurgan ayollar obrazlarini yaratgan. Taniqli ijodkorimiz Saida Zunnunova o‘z hikoyalari bilan jamiyatimiz taraqqiyotiga, hayot, oila voqealarining o‘shida katta hissa qo‘shdilar. U yaratgan hikoyalar hayotdan yangicha xislatlarni, ahloq nomalarini, targ‘ib etish, oliyjanoblik, ma‘naviy ulug‘lik, yuksak insonparvarlik g‘oyalarini ifodalashga, yangi insonning shakllanishi, uni tarbiyalash masalasiga e‘tibor kuchaydi.

Saida Zunnunovanning o‘zbek hikoya janriga qo‘shgan hissalarini haqida gapiradigan bo‘lsak, u so‘zlarga hassoslik, siqqlik, tabiiylik, yasama-uydirma obrazlardan qochib hikoyalari o‘zgacha, hech kimnikiga o‘xshamagan husn berdi. Uning hikoyalarida ma‘naviy poklik, tabassum qilib turadi. Uning qahramonlari ma‘naviy poklikdan olamga yashnagan bir chehra bilan boqadilar. Poklik ularning

hayotiga fayz, farogʻat, dillarga osuda oʻzgarmas, xiralanmaydigan bir ravshanlik bagʻishlaydi. Aynan mana shunday jihatlari bilan boshqa ijodkorlardan farqlanib turadi adibamiz.

Tadqiqot metodologiyasi (Research methodology): Bahor oftobining iliq haroratidan togʻ choʻqqilaridagi qorlar qatlai erib jilgʻalar hosil boʻladi. Jilgʻalar shalolalarga, shalolalar esa daryolarga aylanadi. Daryo oʻtgan joyda hayot gurkiraydi. Tabiatning soʻlim obidalari daryolar orasida qad koʻtaradi. Ushbu misralar bugungi kunda vafo va sadoqat ramzi boʻlmish nafis kechinmalar kuychisi kuchli sabr, matonat, iroda sohibasi boʻlmish oʻzbek adibasi Saida Zunnunovaga bagʻishlangan. Dengiz butun bir oʻlkaga suv va nur beradi, unga husn va latofat bagʻishlaydi. Saida Zunnunova ham Oʻzbek adabiyotining ulkan daryolaridan biri edi. Shu oʻrinda takidlab oʻtish kerakki, adabiyotni insonshunos deb yozuvchilarni esa inson ruhining muhandislari deb taʼriflanishi bejiz emas. Adibamiz asarlari koʻplab boshqa tillarga tarjima qilinib oʻrganilib kelmoqda. Ingliz yozuvchisi Jeyn Ostinning ham asarlari koʻplab oʻzga tillarga jumladan, oʻzbek tiliga tarjima qilinib oʻrganilib kelinmoqda. Jeyn Ostin oʻziga xos, qobiliyatli va aqlli ayollarning rolini tasvirlaydi. Asosiy qahramonlarning hayoti oʻquvchilarni oʻziga ishonishga undaydi va jamiyat va oila bosimi ostida boʻlishning oʻrniga mustaqil ravishda tanlov qilish imkoniyatiga ega boʻlishga undaydi. Muhabbat, nikoh, taʼlim, aql, erkinlik, singillik kabi mavzular ayollarning imkoniyatlarini cheklab qoʻygan jamiyat sharoitida oʻrganilgan. Turli xil ijtimoiy meʼyorlar ayollarga oʻz maqsadlariga erishishga toʻsqinlik qildi. Ostinning qahramonlari asosan ayollar - yaxshi oʻqigan, faol, qobiliyatli va aqlli ayollar. Umuman olganda, Ostin oʻz romanlarida oʻz davridagi jamiyatda ayollar rolining murakkabligi haqida hikoya qiladi. Garchi jamiyat ayollardan alohida ijtimoiy markazda boʻlishlarini va qoidalarga amal qilishlarini kutgan boʻlsa-da. Ostinning ayol qahramonlari oʻz taqdirlariga erishishga harakat qilishdi. Chunki ular oʻzlari qaror qabul qilishlari mumkin. Yuqorida tasvirlangan barcha ayol qahramonlar ruhiy boy va bilimli, oʻziga ishonadigan va mehribon ayollardir. Ushbu maqolada asosan ikki adibani taqqoslash orqali analitik, sintetik va qiyosiy-protativ metodlardan keng foydalanildi. Taniqli ingliz hamda oʻzbek nasrining gullab yashnashiga oʻzlarining beqiyos hissalarini qoʻshgan nazmda beqiyos ijodkorlarimiz Saida Zunnunova hamda Jeyn Ostin ijodining oʻziga xos xususiyatlari taqqoslab oʻrganildi va bir qancha yangiliklar kiritildi.

Natija va muhokama (Results and Discussions): Jeyn Ostinning ingliz adabiyotshunodsligiga qoʻshgan hissasi beqiyosdir. Saida Zunnunovadan farqli ravishda Jeyn Ostin turmushga chiqish arafasidagi boʻy qizlarning sevgi iztiroblari oʻy-kechinmalarini tasvirlaydi. U oʻz romanlarida ayollar jamiyatda cheklangan imkoniyatlarga ega ekanligini taʼkidlaydi. Ayollardan har bir sohada moslashuvchan, kamtarin, itoatkor va uy bekasi boʻlishi kutilardi.[1] Ostinning ayol

qahramonlari o'sha davrda mavjud bo'lgan qat'iy qoidalarni buzadi. Misol uchun, "Andisha va g'urur" asaridagi Elizabet Bennet sevgi tufayli turmush qurishni afzal ko'rgan, shuning uchun pul uchun nikohdan voz kechgan. Shunday qilib, Ostin erkaklar hukmronlik qiladigan sohalardan ajralib turishining muhimligini ko'rsatadi. Ostinning romanlarida jamiyatning ayol rahbarlari ham tasvirlangan. Ostinning o'zida yetakchilik qobiliyati bor, shuning uchun u o'zining ayol timsollarida o'z xarakterini va qobiliyatini ko'rishni xohlaydi. Ostin o'zining qahramonlari - Elizabeth Bennet, Emma Vudhaus, Anna Eliot, Elinor Dashvud va Ketrin Morlend kabi qahramonlar orqali o'zining yetakchilik qobiliyatini namoyish etishni xohlagan. Yana bir muhim narsa shundaki, Ostin 18-asrdagi ayol rahbarlarni ko'rsatishni juda xohlagan va uning asarlari hali ham katta ahamiyatga ega[2]. Ushbu maqolada Ostin ayollarning yozuvchisi bo'lganligi haqida xulosa qilinadi: u har doim ayollarga va 18 asrning qobiliyatli, yetakchi, bilimli va faol ayollari haqida yozib kelgan. Qolaversa, bu qahramonlar yosh qizlarimizga o'rnak bo'lishlari mumkin. Turmush o'rtog'ining barcha sohalarda, shu jumladan, moliyaviy va aqliy jihatdan qo'llab-quvvatlashi bilan yashash ayollar ham aqlan, ham moliyaviy jihatdan boy bo'lishlariga yordam beradi.[3] Bu maqolada siz Elizabeth Bennet, Anna Eliot, Emma va Ketrin Morlend kabi ba'zi ayol qahramonlar haqida bilib olasiz. Har bir qahramon o'ziga xos xususiyatlarga ega. Sevgi va nafrat o'rtasidagi ulkan kurash, muhabbat bilan turmush qurish va moliyaviy mustaqillik uchun turmush qurish kabilar ifodalangan[4]. Ijtimoiy normalar va oila Ostinning hayotida katta rol o'ynaydi. Misol uchun, Mansfield Parkda Fanny Priz boylik uchun emas, balki sevgi uchun turmush qurish afzalroq edi, garchi bu o'sha davrdagi ijtimoiy normalarga to'g'ri kelmagan bo'lsa ham. Ostinning fikriga ko'ra, jamiyatning talablari ayollarning ruhiy salomatligiga ham ta'sir ko'rsatadi. "Qo'rquv" asaridagi Ann Elliottni olaylik, u o'smirlik chog'ida qabul qilgan qarorlarini va sevgan kishini ijtimoiy bosim tufayli rad etishi mumkin. Birinchidan, u bunday qarorlar chiqarganidan pushaymon bo'ldi, lekin o'zi uchun qaror qabul qilganidan xursand bo'ldi. Ostin o'zining ayol qahramonlarini erkaklarga qaraganda turli sohalarda ikki xil standartlarga ega deb tasvirlaydi. Misol uchun, Lidiya Bennet uylangan yigit bilan uchrashadi, uning ismi Mr.[5] Uikxem bo'lib, bu uning oilasini sharmanda qiladi, ammo uning sherigini sharmanda qilmaydi.

Lekin, afsuski, ijtimoiy talablar ularning maqsadlariga erishishiga to'sqinlik qiladi. Masalan, "Norzenger Abbey"da jamiyatning kutishlari va oila bosimi Katerina Morlendga salbiy ta'sir ko'rsatdi, ammo u o'z mustaqilligi va avtonomiyasini himoya qiladi.[6] Ostin o'z romanlarida sevgi, nikoh va munosabatlarni tasvirlaydi va ularning qahramonlarining hayotiga ta'sirini muhokama qiladi. Garchi o'sha davrda xotin-qizlar uchun nikoh katta maqsad bo'lgan bo'lsa ham. Ostin qahramonlari sevgi va ijtimoiy talablar o'rtasidagi

tortishuv bilan kurashadi. Bundan tashqari, Ostin ko‘pincha ayollarga moliyaviy xavfsizlikni ta‘minlash uchun ijtimoiy bosimlarni tanqid qiladi. Jamiyat sevgi va muloqot asosida nikohni qo‘llab-quvvatlamaydi[7]. Ostin davrida ayollar hayotida va ta‘limida ijtimoiy sinf ham katta rol o‘ynagan. Ostin o‘zining qahramoni Elizabet Bennetni mag‘rur ayol sifatida tasvirlaydi. Chunki biz uning romanini o‘qiganimizda ba‘zi bir iboralarga duch kelishimiz mumkin. Masalan, Elizabet har doim oilasini va ota-onasini o‘ylaydi, shuning uchun u o‘z his-tuyg‘ularini Darsi janobga ko‘rsatmaydi, garchi uni yaxshi ko‘rsa ham. Ammo u hech qachon ota-onasining xohishi uchun shaxsiy istaklarini rad etmaydi[8]. Biz Elizabethning shaxsiy hayoti va boshqalarning xohish-istaklari, ya‘ni ijtimoiy normalar va ota-onasining xohish-istaklari o‘rtasida yashayotganini ko‘ramiz. Yana bir qahramon, Anne Eliot, boshqalarning xohish-irodasini birinchi o‘ringa qo‘yadigan insondir. Shuning uchun u qiyinchiliklar orasida yashaydi. Lekin u boshqalarga ham yordam berishga harakat qiladi, chunki uning qalbi juda yaxshi va mehribon. Shuningdek, u yaxshi o‘qigan va adabiyotlarni yaxshi ko‘radi. Emma ismli boshqa qahramon Ostinning boshqa qahramonlaridan farq qiladi. U boy bo‘lib tug‘ilgan va o‘z sevgisi uchun kurashishi mumkin. Ostin o‘z asarlari orqali ichki kuch va ishonchning muhimligini ta‘kidlagan. Ostin shuni ko‘rsatmoqchiki, agar ayollar aqlan boy va kuchli bo‘lsa, bu jamiyatimiz gullab-yashnashiga yordam beradi.

Jeyn Ostin 18 asrning ayol yetakchisi edi. U hozirgi jamiyatimizga o‘zining ayol qahramonlari va ularning jamiyatdagi maqomi orqali ta‘sir ko‘rsatadi. Uning romanlarida ayollarning hayotiga boylik va ijtimoiy sinfning ta‘siri ko‘rsatilgan. Ostin jamiyat ayollardan nimani kutishini ko‘rsatadi. Ostin ayollarda qanday kuchli tomonlar borligini ko‘rsatadi. Ayolning ichki kuchi Ostinning ijodida muhim mavzu hisoblanadi. Masalan, “G‘urur va xafagarchilik”da Elizabeth Bennet go‘zal va kuchli ayol sifatida tasvirlangan. Elizabet Bennet va Darsi janobining qahramonlari yordamida Ostin o‘zining kuchli sevishtan istagini namoyish etmoqchi. U jamiyatga, ijtimoiy sinfga va hatto o‘z niyatlariga qarshi kurashadi. Elizabet oilasiga bo‘lgan chuqur sevgisi tufayli Darsi janobga bo‘lgan sevgisini rad etadi. Aksincha, Lizzi oilasini va ota-onasini yaxshi ko‘rsa-da, turmush qurmaslikni osonlikcha rad etib, mustaqil hayot kechira oladi. U hech qachon o‘z fikrini o‘zgartirmaydi, chunki u o‘z atrofidagi muhitdan xursand. Elizabet va Lizzi romanning yuragi.[9]

Aksariyat yozuvchilar o‘z asarlarida taxalluslardan foydalanib, bosh qahramon sifatida erkak yoki ayollarni olishadi. Lekin Jeyn Ostin hech qanday taxallus qo‘llamagan va boshqa yozuvchilardan farqli o‘laroq, romanlarining bosh qahramonlari sifatida asosan ayollarni tanlagan. Ayollardan har bir sohada moslashuvchan, ya‘ni kamtarin, itoatkor va uy xo‘jayini bo‘lish kutilardi. Ostinning ayol qahramonlari o‘sha davrda mavjud bo‘lgan qat‘iy qoidalarni buzadi. Misol uchun, “Andisha va g‘urur” asatidagi Elizabet Bennet muhabbat bilan turmush

qurishni afzal ko‘rgan, shuning uchun pul uchun tuziladigan nikohdan voz kechgan. Shunday qilib, Ostin ayollar erkaklar hukmronlik qiladigan sohalardan ajralib turishining muhimligini ko‘rsatadi. Uning qahramonlari faol va baxtli hayotga erishish, ta‘lim olish, o‘z yorini sevish va jamiyatda munosib o‘rin egallash uchun tirishqoqlik bilan harakat qilishadi. Ushbu maqolada tadqiqotning mohiyatini ochib berish uchun taqqoslash usulidan keng foydalanilgan. Ostinning barcha asarlari, masalan, “Hissiyot va hissiyotga beriluvchanlik”, “Fahr va hasad”, “Nortenger abbati” va boshqalar, shuningdek, yuqorida sanab o‘tilgan asosiy qahramonlar: Elizabet Bennet, Katerina Morland va boshqalar. Ostinning ayol qahramonlari ayollar bo‘lgani sababli, ular erkaklarga qaraganda bilimlroq bo‘la olmaydilar. Elizabet, Emma, Ketrin va Eliot o‘zlarining turli xil xususiyatlari bo‘yicha bir-birlari bilan taqqoslanishadi.

O‘zbek adabiyotshunosligida yozuvchi va shoira Saida Zunnunovanning hayoti va ijodi keng o‘rganilgan. O‘tgan asrda adabiyotimizda hikoyachilik nasriy asarning bir turi sifatida qalam tebratgan yozuvchilar soni kun sayin oshib bordi. Yozuvchilarimiz badiiy shaklga jiddiy e‘tibor berib o‘z mahoratlarini oshira bordilar.[10] Bu davrda yaratilgan hikoyalar hayotdan yangicha xislatlarni ahloq normalarini targ‘ib etish oliyjanoblik, ma‘naviy ulug‘lik, yuksak insonparvarlik g‘oyalarini ifodalashga, yangi insonni shakllanishi, uni tarbiyalash masalasiga e‘tibor kuchaydi. Adibimiz ijodi misolida uning uslub va mahorati yetarlicha tadqiq etilmagan biz aynan mana shu muammo doirasida bir qancha urinishlar qildik.

Xulosa: Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki har ikkala ijodkorimiz ayollarni oz nazmida o‘z qarashlaridan kelib chiqib tasvirlaganlar. Jeyn Ostin o‘ziga xos, qobiliyatli va aqlli ayollarning rolini tasvirlaydi. Asosiy qahramonlarning hayoti o‘quvchilarni o‘ziga ishonishga undaydi va jamiyat va oila bosimi ostida bo‘lishning o‘rniga mustaqil ravishda tanlov qilish imkoniyatiga ega bo‘lishga undaydi. Muhabbat, nikoh, ta‘lim, aql, erkinlik, singillik kabi mavzular ayollarning imkoniyatlarini cheklab qo‘ygan jamiyat sharoitida o‘rganilgan. Turli xil ijtimoiy me‘yorlar ayollarga o‘z maqsadlariga erishishga to‘sqinlik qildi. Ostinning qahramonlari asosan ayollar - yaxshi o‘qigan, faol, qobiliyatli va aqlli ayollar. Umuman olganda, Ostin o‘z romanlarida o‘z davridagi jamiyatda ayollar rolining murakkabligi haqida hikoya qiladi. Garchi jamiyat ayollardan alohida ijtimoiy markazda bo‘lishlarini va qoidalarga amal qilishlarini kutgan bo‘lsa-da. Ostinning ayol qahramonlari o‘z taqdirlariga erishishga harakat qilishdi. Chunki ular o‘zlari qaror qabul qilishlari mumkin. Yuqorida tasvirlangan barcha ayol qahramonlar ruhiy boy va bilimli, o‘ziga ishonadigan va mehribon ayollar. Ularning har birida o‘ziga xos fikr bor. Ostinning asarlari yosh avlodni o‘z fikrlari bilan yashashga, o‘qishga undashi mumkin, va bu qahramonlar orqali yosh avlod ham jamiyatimizni yaxshilashga yordam berishi mumkin.

Saida Zunnunovaning o‘zbek hikoya janriga qo‘shgan hissalarini haqida gapiradigan bo‘lsak, u so‘zlarga hassoslik, siqqlik, tabiiylik, yasama-uydirma obrazlardan qochib hikoyalari o‘zgacha, hech kimnikiga o‘xshamagan husn berdi. Uning hikoyalari ma’naviy poklik, tabassum qilib turadi. Uning qahramonlari ma’naviy poklikdan olamga yashnagan bir chehra bilan boqadilar. Poklik ularning hayotiga fayz, farog‘at, dillarga osuda o‘zgarmas, xiralanmaydigan bir ravshanlik bag‘ishlaydi. Aynan mana shunday jihatlari bilan boshqa ijodkorlardan farqlanib turadi adibimiz.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Kouplend. Edward va Makmaster, Juleta. “Jeyn Ostening Kembrij hamrohi.” Kembrij universiteti nashriyoti, 1997.131-148-bet
2. Galperin Uilyam H. Pensilvaniya universiteti matbuoti, 2003.1-10 b.
3. Kelly. Gary. Ayol, yozuv va inqilob 1790-1827. Clarendon Press, 1993-yil, 2-sentabr, 3-29bet
4. Jonson K.L. Jeyn Osten: Ayollar siyosati va roman. Chikago universiteti matbuoti. 1988, 6-9b.
5. Jones V. 18-asrdagi ayollar: ayollik konstruktsiyalari. Routledge. 1990. 8-12 b
6. Z. Yakhshieva. Artistic and Aesthetic experiments and historical reality of the Genre of the Tetralogy. “International journal of science and research” xalqaro jurnali. (ISSN: 2319-7064) (www.ijsr.net) 1.01.2020 P.123-127
7. Яхшиева З.Р. Свобода личности и периодические проблемы в англоязычном литературоведении. Международная научно–практическая конференция “Современные подходы и инновации в филологическом образовании: научные и педагогические перспективы” Термиз. 6 июня 2024 г. www.sean.uz.
8. Yaxshiyeva Z.R. Survey of Timur and timurids in Alisher Navoi’s scientific, literary heritage. Alisher Navoiy va XXI asr.
- 9-xalqaro konferensiya. Toshkent. Bursa. 2024 8 fevral. 718-722.
10. Hasanova H. Saida Zunnunova, T 1975: Said Ahmad, Yo‘qotganlarim va topganlarim, T., 1998 Naim Karimov.